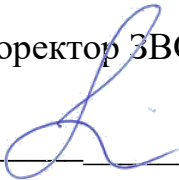

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Навчально-науковий Інститут громадського здоров'я, біології,
контролю та профілактики хвороб
Кафедра менеджменту та маркетингу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

«09» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни ВК 1.4

ЛІДЕРСТВО ТА КОРПОРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
МЕДИЧНОГО БІЗНЕСУ

підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
спеціальності І2 «Медицина»

Робоча програма дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», освітньої кваліфікації доктор філософії за спеціальністю І2 «Медицина».

«08» вересня 2025 року. 20 с.

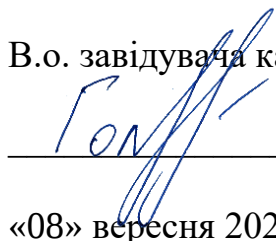
Розробник:

Юлія ГОЛОВЧУК – доктор економічних наук, в.о. завідувача кафедри менеджменту та маркетингу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту та маркетингу навчально-наукового Інституту громадського здоров'я, біології, контролю та профілактики хвороб

Протокол від «08» вересня 2025 року № 2

В.о. завідувача кафедри менеджменту та маркетингу

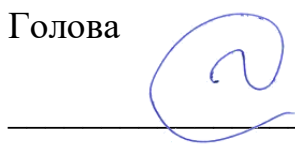
Юлія ГОЛОВЧУК

«08» вересня 2025 року

Схвалено методичною радою з медико-теоретичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань І «Охорона здоров'я» та соціальне забезпечення, освітньої кваліфікації доктор філософії за спеціальністю І2 «Медицина».

Протокол від «08» вересня 2025 року № 2

Голова

Олександр ОЧЕРЕДЬКО

«08» вересня 2025 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» складена відповідно до ОНП «Медицина» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», освітньої кваліфікації доктор філософії за спеціальністю І2 «Медицина».

Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (ECTS), заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Дисципліна є вибіркоким компонентом освітньо-наукової програми «Медицина», циклу професійної підготовки доктор філософії за спеціальністю І2 Медицина, розрахована на 1,5 кредити, які здобувачі освіти засвоюють протягом І семестру на 1 році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу», вивчення якої є необхідним для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки. Предметним напрямком програми є підготовка фахівців, здатних ефективно управляти закладами охорони здоров'я, впроваджувати лідерські стратегії, формувати етичні норми та реалізовувати практики корпоративної відповідальності медичного бізнесу. Програма спрямована на формування умінь і навичок у сфері етичного управління, розвитку командної взаємодії, оцінки впливу соціальних ініціатив на репутацію закладів охорони здоров'я, а також забезпечення дотримання етичних стандартів у прийнятті управлінських рішень.

Робоча програма складена на основі:

освітньо-наукової програми «Медицина» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, освітньої кваліфікації доктор філософії за спеціальністю І2 Медицина у ВНМУ ім. М.І. Пирогова;

робочого навчального плану І2 Медицина на 2025-2026 навчальний рік;

чинного положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України відповідно до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Видами навчальних занять дисципліни згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рівень підготовки здобувачів визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язуванні ситуаційних задач.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі заліку згідно навчального плану для спеціальності І2 «Медицина».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» є закономірності формування й розвитку лідерських компетентностей керівників у сфері охорони здоров'я, принципи корпоративного управління та соціальної відповідальності закладу охорони здоров'я, етичні та правові засади діяльності медичного бізнесу, а також механізми прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення якості медичних послуг, сталого розвитку та довіри суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки. Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін як «Методологія наукових досліджень та основи написання наукових проєктів», «Дидактика вищої школи» та підготовці дисертаційної роботи.

2. Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є підготовка фахівців, здатних ефективно управляти медичними колективами, розвивати власні лідерські якості та формувати командну взаємодію, спрямовану на досягнення високої якості медичних послуг, дотримання етичних і правових стандартів, забезпечення сталого розвитку закладів охорони здоров'я.

2.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» є:

- формування теоретичних знань про лідерство, етику та корпоративну відповідальність у медичному бізнесі;
- формування теоретичних знань про сутність і сучасні концепції лідерства;
- розгляд стилів та моделей лідерства у сфері охорони здоров'я;
- розвиток навичок командної роботи та управління колективами;
- аналіз психологічних та емоційних чинників ефективної комунікації в команді;
- вивчення ролі емоційного інтелекту у лідерстві та командній взаємодії;
- формування практичних умінь щодо подолання конфліктів і кризових ситуацій у медичному середовищі;
- опрацювання міжкультурних особливостей командної роботи в закладах охорони здоров'я в умовах глобалізації;

– розвиток навичок прийняття управлінських рішень у командному середовищі.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно ОНП «Медицина» дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних компетентностей:

Інтегральна (ІК): Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.
- ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
- ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

- ФК 1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.
- ФК 10. Здатність до лідерства, керування колективом.
- ФК 11. Дотримання етики та академічної доброчесності.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.
- ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.
- ПРН 14. Організовувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).
- ПРН 15. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами; дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни:

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- основи та концепції лідерства у сфері охорони здоров'я;
- характеристики ефективного лідера та стилі управління;
- принципи побудови успішних команд та їх роль у досягненні цілей;
- механізми корпоративної відповідальності медичного бізнесу;
- психологічні основи командної взаємодії та управління конфліктами;
- роль емоційного інтелекту в лідерстві та командній роботі;
- специфіку лідерства у кризових ситуаціях та медичних викликах;

- методи оцінки ефективності командної роботи.

Вміти:

- ідентифікувати та розвивати лідерські якості у собі та членах команди;
- застосовувати різні стилі лідерства відповідно до ситуацій у медичному бізнесі;
- будувати ефективну команду та підтримувати високий рівень її мотивації;
- організовувати продуктивну комунікацію в мультидисциплінарному середовищі;
- застосовувати інструменти емоційного інтелекту у командній взаємодії;
- вирішувати конфлікти в команді, використовуючи етичні та управлінські підходи;
- приймати рішення в умовах невизначеності та кризових викликів;
- розробляти програми розвитку командного духу й лідерських компетентностей.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин – 1,5 кредити ЄКТС.

Опис навчального плану з дисципліни (денна форма навчання)

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин			СРС	Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/ кредитів ECTS	Аудиторних				
		Лекцій	Практичних			
	45 годин/ 1,5 кредити	10	10	25	1	
Модуль 1 «Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу» Змістових модулів 1	45 годин/ 1,5 кредити	10	10	25	1	ПК-залік

Примітка: 1 кредит ЄКТС становить 30 академічних годин.

Аудиторне навантаження становить 44%, СРС – 56%.

Модуль 1. Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу **Змістовий модуль 1. Теоретичні концепції та управлінські підходи до корпоративної відповідальності в медицині**

Тема 1. Лідерство в системі медичного бізнесу його сутність, моделі та виклики. Поняття лідерства та його роль у системі медичного бізнесу. Особливості лідерства в закладах охорони здоров'я. Формальне та неформальне лідерство в закладах охорони здоров'я. Сучасні теорії та моделі лідерства (трансформаційне, сервісне, адаптивне лідерство). Емоційний інтелект як ключова компетентність лідера медичного бізнесу. Харизма та професійна довіра як чинники управлінського впливу. Особистісні та професійні якості ефективного лідера. Лідерство і прийняття

управлінських рішень. Вплив лідера на мотивацію та поведінку персоналу. Лідер як агент організаційних змін. Лідерство в інноваційному та цифровому середовищі медицини. Лідерство у мультидисциплінарних командах. Роль лідера у формуванні пацієнтоорієнтованої культури. Оцінка ефективності лідерства в закладі охорони здоров'я.

Тема 2. Етика та корпоративна відповідальність у медичному бізнесі. Сутність етики та корпоративної відповідальності в медичному бізнесі. Біоетика як основа професійної та управлінської діяльності. Етичні принципи діяльності лікаря та менеджера медичного бізнесу. Пацієнт як ключовий стейкхолдер і суб'єкт етичного вибору. Права пацієнтів, конфіденційність та захист персональних даних. Етичні засади взаємодії з вразливими групами населення. Етика комунікації та недискримінаційні практики. Медична етика і права людини. Конфлікт інтересів у медичному бізнесі та шляхи його врегулювання. Етичні норми у медичному маркетингу та комунікаціях. Корпоративна та професійна етика в закладах охорони здоров'я. Етика телемедицини та цифрових технологій. Роль етичних комітетів і внутрішніх кодексів. Міжнародні та національні етичні стандарти (Кодекс медичної етики України). Формування та підтримка етичної культури закладу охорони здоров'я.

Тема 3. Соціальна відповідальність та стейкхолдерський підхід у закладах охорони здоров'я. Поняття та принципи корпоративної соціальної відповідальності в медицині. Види соціальної відповідальності у закладах охорони здоров'я. Стейкхолдерський підхід у закладах охорони здоров'я. Роль керівництва у формуванні соціально відповідальної стратегії. Соціально відповідальні практики та стратегічне планування. Взаємодія з громадами, державними та громадськими організаціями. Екологічна відповідальність закладів охорони здоров'я. Соціальні програми для пацієнтів та персоналу. Підтримка працівників (здоров'я, безпека, розвиток і навчання). Благодійність, волонтерство та партнерські ініціативи. Соціальна відповідальність у період криз і надзвичайних ситуацій. Звітування та комунікація результатів CSR. Репутаційні ефекти соціальної відповідальності медичного бізнесу. Оцінювання ефективності корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 4. Управлінські стилі лідера та формування етичної організаційної культури в закладах охорони здоров'я. Поняття управлінського стилю та організаційної культури. Класифікація управлінських стилів у медичному бізнесі. Авторитарний, демократичний та ліберальний стилі (можливості та ризики). Ситуаційний підхід до вибору стилю управління. Вплив стилю керівництва на мотивацію та поведінку персоналу. Роль лідера у формуванні культури довіри та відповідальності. Етичні засади управлінських стилів. Стиль управління і якість медичних послуг. Управління конфліктами та організаційною поведінкою. Гендерні та міжкультурні особливості стилів керівництва. Управління через цінності та етичні норми. Впровадження інновацій крізь призму стилю лідерства. Формування команди та розвиток організаційної культури.

Тема 5. Антикризове лідерство та відповідальне управління в закладах охорони здоров'я. Сутність та особливості антикризового лідерства в медицині. Види криз у системі охорони здоров'я та їх вплив на організацію. Принципи антикризового та відповідального управління. Прийняття рішень в умовах невизначеності та дефіциту ресурсів. Роль лідера у забезпеченні безпеки пацієнтів.

Комунікація та управління інформацією під час криз. Психоемоційна підтримка персоналу в кризових умовах. Емоційна стійкість і відповідальність лідера. Антикризові стратегії та алгоритми реагування. Етичні виклики управління в надзвичайних ситуаціях. Приклади ефективного кризового лідерства у світовій практиці. Методи оцінки ефективності антикризового лідерства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Форма навчання очна (денна, вечірня), поза аспірантурою			
	всього	у тому числі		
	го	л	п	с.р.с
1	2	3	4	5
Модуль 1. Лідерство та корпоративна відповідальність медичного бізнесу				
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні концепції та управлінські підходи до корпоративної відповідальності в медицині</i>				
Тема 1. Лідерство в системі медичного бізнесу його сутність, моделі та виклики <i>СРС. Аналіз стилів лідерства у медичному бізнесі з урахуванням переваг, недоліків та прикладів практики</i>	8	2	2	5
Тема 2. Етика та корпоративна відповідальність у медичному бізнесі <i>СРС. Основні етичні концепції в медичній практиці та їх застосування в управлінні закладом охорони здоров'я</i>	10	2	2	5
Тема 3. Соціальна відповідальність та стейкхолдерський підхід у закладах охорони здоров'я <i>СРС. Формування стратегії соціальної відповідальності закладу охорони здоров'я, ключові напрями та показники ефективності</i>	10	2	2	5
Тема 4. Управлінські стилі лідера та формування етичної організаційної культури в закладах охорони здоров'я <i>СРС. Вплив демократичного стилю управління на розвиток позитивної організаційної культури в закладі охорони здоров'я</i>	9	2	2	5
Тема 5. Антикризове лідерство та відповідальне управління в закладах охорони здоров'я <i>СРС. Аналіз стратегій управління у медичних кризових ситуаціях крізь призму досвіду пандемій, катастроф і надзвичайних станів</i>	8	2	2	5
Всього за дисципліну	45	10	10	25

Аудиторне навантаження денної форми навчання становить 44%, СРС – 56%

5. Теми лекцій

№	Тема заняття	Кількість годин
		Форма навчання очна (денна, вечірня), поза аспірантурою
1.	Тема 1. Лідерство в системі медичного бізнесу його сутність, моделі та виклики	2
2.	Тема 2. Етика та корпоративна відповідальність у медичному бізнесі	2
3.	Тема 3. Соціальна відповідальність та стейкхолдерський підхід у закладах охорони здоров'я	2
4.	Тема 4. Управлінські стилі лідера та формування етичної організаційної культури в закладах охорони здоров'я	2
5.	Тема 5. Антикризове лідерство та відповідальне управління в закладах охорони здоров'я	2
Всього		10

6. Теми практичних занять

№	Тема заняття	Кількість годин
		Форма навчання очна (денна, вечірня), поза аспірантурою
1.	Тема 1. Лідерство в системі медичного бізнесу його сутність, моделі та виклики	2
2.	Тема 2. Етика та корпоративна відповідальність у медичному бізнесі	2
3.	Тема 3. Соціальна відповідальність та стейкхолдерський підхід у закладах охорони здоров'я	2
4.	Тема 4. Управлінські стилі лідера та формування етичної організаційної культури в закладах охорони здоров'я	2
5.	Тема 5. Антикризове лідерство та відповідальне управління в закладах охорони здоров'я	2
Всього		10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені програмою.

8. Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин
		Форма навчання очна (денна, вечірня), поза аспірантурою
1.	Тема 1. Аналіз стилів лідерства у медичному бізнесі з урахуванням переваг, недоліків та прикладів практики	5
2.	Тема 2. Основні етичні концепції в медичній практиці та їх застосування в управлінні закладом охорони здоров'я	5
3.	Тема 3. Формування стратегії соціальної відповідальності закладу охорони здоров'я, ключові напрями та показники ефективності	5
4.	Тема 4. Вплив демократичного стилю управління на розвиток позитивної організаційної культури в закладі охорони здоров'я	5
5.	Тема 5. Аналіз стратегій управління у медичних кризових ситуаціях крізь призму досвіду пандемій, катастроф і надзвичайних станів	5
Всього		25

9. Індивідуальні завдання

Підготовка доповідей до участі у засіданнях СНТ, наукових конференціях, написання наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми тощо.

Основні напрямки для науково-дослідницької роботи здобувача освіти:

1. Сучасні концепції та моделі лідерства в системі медичного бізнесу та охорони здоров'я.
2. Етичне лідерство як чинник формування довіри та легітимності закладів охорони здоров'я.
3. Управлінська культура та стилі керівництва в закладах охорони здоров'я: вплив на ефективність і відповідальність бізнесу.
4. Лідерство та управління командною взаємодією в мультидисциплінарному середовищі закладах охорони здоров'я.
5. Етичні стандарти діяльності керівників і персоналу в медичному бізнесі.
6. Пацієнтоорієнтована етика як основа корпоративної політики взаємодії «пацієнт – персонал – організація».
7. Корпоративна соціальна відповідальність як стратегічний інструмент розвитку медичного бізнесу.
8. Репутаційний капітал закладів охорони здоров'я: роль лідерства та соціальної відповідальності.
9. Цифрова трансформація медичного бізнесу: етичні виклики телемедицини та електронного здоров'я.
10. Етична експертиза управлінських рішень у системі медичного бізнесу.

11. Антикризове лідерство та відповідальне управління в закладах охорони здоров'я.

12. Соціальна справедливість і корпоративна відповідальність у забезпеченні рівного доступу до медичних послуг.

13. Етичні засади корпоративної взаємодії закладів охорони здоров'я з фармацевтичними компаніями.

14. Жіноче лідерство в медичному менеджменті: управлінські виклики та перспективи розвитку.

15. Внутрішня корпоративна культура як чинник ефективності, етичності та соціальної відповідальності закладах охорони здоров'я.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми та практичній меті заняття, самостійне здобуття знань по темах, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкових занять з модулів дисципліни та підсумкового контролю з дисципліни.

11. Форма і методи навчання

Форма навчання: очна (денна, вечірня), поза аспірантурою. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти може бути змінена.

Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

12. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Рівень підготовки здобувачів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язуванні ситуаційних задач, перевірці виконання самостійної роботи, оцінці практичних вмінь і навичок.

Знання здобувача освіти з теми та певного розділу оцінюють традиційною оцінкою згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку відповідно до Основних положень організації освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова та навчального плану ОНП «Медицина».

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**»

Оцінка «**добре**»

Оцінка «**задовільно**»

Оцінка «**незадовільно**».

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**».

Оцінка «**добре**».

Оцінка «**задовільно**».

Оцінка «**незадовільно**».

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних та практичних знань.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє економічних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного та практичного матеріалу.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який допускає неточності при виконанні дослідження, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює результати практичного заняття.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачу освіти, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні дослідження, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу освіти, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні досліджень, порушує порядок виконання практичної роботи.

Оцінювання виконання тестових завдань та ситуаційних задач під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачу освіти, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється здобувачу освіти, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок (обсяг правильних відповідей 80-89%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачу освіти, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу освіти, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи здобувача вищої освіти

Оцінювання самостійної роботи здобувача здійснюється під час поточного контролю засвоєння тем відповідного змістового модулю на підставі усної відповіді на теоретичне питання, тестування та розв'язання ситуаційних задач з теми для самостійного опанування, оцінювання демонстрації виконання практичної навички згідно практичних цілей певного практичного заняття.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти оцінюється від 6 до 12 балів.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється у вигляді заліку. Підсумковий контроль зараховують, якщо здобувач засвоїв дисципліну в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни – 200 балів. **Мінімальна кількість балів – 122 бали.**

Результати складання здобувачем заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість.

Бали за підсумковий контроль та поточну успішність здобувачів деканат вносить у програму Контингент і ранжує їх. Ранжування проводять на підставі отриманих балів за дисципліну згідно національної шкали та шкали ЄКТС (див. чинне Положення про організацію освітнього процесу).

Отримані бали за дисципліну конвертуються згідно національної шкали та ЄКТС (для заліку) так:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
60-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Методичне забезпечення дисципліни

1. Силабус.
2. Робоча програма.
3. Лекційний матеріал з мультимедійним забезпеченням.
4. Методичні рекомендації для практичних занять.
5. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів.
6. Тести для контролю засвоєння тем практичних занять.

16. Рекомендована література

Основна

1. Алькема В.Г., Сумець О.М., Кириченко О.С. Менеджмент закладу охорони здоров'я: навчальний посібник. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2023. 244 с.
2. Михаліцька Н.Я., Яцик М.Р. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с. URL: <https://www.kpkitp.kiev.ua/wp-content/uploads/2025/03/%D0%9B%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D1%82%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>
3. Марків О.Т. Медіаменеджмент і медіамаркетинг: концепти, стратегії, практики: навчальний посібник. Український державний університет імені Михайла Драгоманова. Київ.: Вид-во УДУ ім. Михайла Драгоманова, 2024. 116 с.
4. Пономарьов О.С., Середа Н. В., Чеботарьов М.К. Формування і діяльність управлінської команди проєкту: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Підручник НТУ «ХПІ»», 2023. 57 с.
5. Стовпець В.Г., Стовпець О.В., Гловацька С.М. Корпоративна етика та психологія. [Електронний ресурс]: навч. посіб. 2021 р. 236 с.
6. Худецький І.Ю., Антонова-Рафі Ю.В, Пономарьов Е.Е. Основи менеджменту, маркетингу та економіки в галузі охорони здоров'я [Електронний ресурс]: навчальний посібник до вивчення дисципліни «Основи менеджменту, маркетингу та економіки галузі охорони здоров'я» / КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: 2022. 200 с. URL: <https://ela.kpi.ua/items/564de540-fd83-4995-b1b4-505e456fc246>
7. Шутурмінський В.Г., Кусик Н.Л., Рудінська О.В. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навч. Посібник. Міжнар. гуманітар. ун-т, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечнікова. Стер. вид. Одеса: Гельветика, 2024. 176 с.

Допоміжна

1. Abdul-Rahim H. Z. et al. Leadership and management skills for student nurses: a scoping review. *BMC nursing*. 2025. Т. 24. № 1. (111). Р. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12912-024-02603-7>
2. Abdul-Rahim H. Z., Abdul-Mumin K. H. Enhancing leadership and management skills in midwifery through optimised mentorship. *British Journal of Midwifery*. 2025. Т. 33. № 1. p. 14-20. DOI: <https://doi.org/10.12968/bjom.2024.0046>
3. Adeoye M. A., Baharun H., Munawwaroh I. Transformational Leadership in Education: Harmonising Accountability, Innovation and Global Citizenship. *Kharisma: Jurnal Administrasi dan Manajemen Pendidikan*. 2025. Т. 4. № 1. p. 14-30. DOI: <https://doi.org/10.59373/kharisma.v4i1.68>
4. Ahsan M. J. Cultivating a culture of learning: the role of leadership in fostering lifelong development. *The learning organization*. 2025. Т. 32. № 2. p. 282-306.
5. Buryk Z., Piatnychuk I., Biloshkurskyi M. Leadership, management, and socio-economic adaptation: Contemporary challenges and strategic perspectives. *International Journal of Organizational Leadership*. 2025. Т. 14. № 1 Special Issue. 2025. DOI: [10.33844/ijol.2025.60450](https://doi.org/10.33844/ijol.2025.60450)
6. Varyvoda K., Gordenko S. Structure and assessment of emotional leadership in human resource management of higher education institutions. *Scientia et Societus*. 2024. № 3(2). p. 57-69. DOI: <https://doi.org/10.69587/ss/2.2024.57>

7. Friman S. The characteristics of leadership and their effectiveness in quality management in healthcare-A systematic literature review and a content analysis. *Health services management research*. 2025. T. 38. № 1. p. 37-49.

8. Sergiienko T. I. Development of spiritual and intellectual qualities in future specialists in the field of management. *Spiritual and intellectual upbringing and teaching of youth in the XXI century*. 2025. № 7. p. 96-100.

9. Shakilla U., Saputro E. P. Revolutionizing Management: The Role of AI and Technology in Modern Leadership Practices. *Solo International Collaboration and Publication of Social Sciences and Humanities*. 2025. T. 3. № 01. p. 53-68.

10. Khakimov O. M., Isomiddinova S. Social psychological characteristics of leadership in management. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*. 2022. № 14. p. 175-186. URL: <https://zienjournals.com/index.php/zjssh/article/view/2895>

11. McKay A., MacDonald K., Longmuir F. The emotional intensity of educational leadership: A scoping review. *International Journal of Leadership in Education*. 2024. DOI: 10.1080/13603124.2022.2042856.

12. Hrynychak N., Motuzka O. The key administrative competencies of managers required for company development in the bani world. *Economics – Innovative and Economics Research Journal*. 2023. № 1(11). p. 289-305. DOI: 10.2478/eoik-2023-0012.

13. Tigre F. B., Henriques P. L., Curado C. The digital leadership emerging construct: A multi-method approach. *Management Review Quarterly*. 2025. T. 75. № 1. p. 789-836. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11301-023-00395-9>

14. Білеуш А. І. Роль корпоративної соціальної відповідальності у стратегічному розвитку підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 4. С. 123-126.

15. Буняк Н. Лідерство в системі менеджменту організації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-92>

16. Бойко Л.М., Лаврик Н.В. Ключові чинники розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_4_22

17. Бутенко Д.С., Сороченко Д. М. Формування програми корпоративної соціальної відповідальності бізнес-структур. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_1_60

18. Гура Г. Психологічні механізми прийняття управлінських рішень: раціональність чи інтуїція. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 4(68). С. 123-131. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-68-123-131>.

19. Гбур З. В., Білошкурська Н. В. Роль трансформаційного лідерства у сприянні організаційним інноваціям. *Публічне управління і політика*. 2025. № 1. С. 39-46.

20. Гаркуша А.О. Особливості підходів до застосовуваності застережень про неконкуренцію в медичній практиці в контексті етико-правових міркувань. *Полтавський правовий часопис*. 2023. № 1. С. 23-43.

21. Головчук Ю. Трансформація лідерства в закладах охорони здоров'я в умовах Європейських тенденцій та глобальних викликів. Управління та інновації в освіті : досвід, проблеми та перспективи : збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 21-22 листопада; 2024 р.). Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. С. 13-16. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/10497>

22. Головчук Ю.О. Менеджмент конфліктів у закладах охорони здоров'я. Медіація та Університети 1.0: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (15 листопада 2024 р., Чернівці)/редкол.: Амелічева Л., Гаврилюк Р., Горецька Х., Романадзе Л. та ін. – Чернівці: 2024. 520 с. С. 348-351. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/9916>

23. Головчук Ю.О., Вергелес К.М., Назарчук О.А., Ночвіна О.А., Мазур Г.М. Інновації в електронній охороні здоров'я як складова менеджменту в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.2.61>

24. Головчук Ю.О., Галаченко О.О., Ночвіна О.А., Дибчук Л.В., Мазур Г.М. Кадровий менеджмент та стратегічне планування у сфері охорони здоров'я в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.1.44>

25. Головчук Ю.О., Галаченко О.О., Палагнюк Г.О., Трет'яков М. С. Стратегії менеджменту для впровадження цифрових технологій у сфері охорони здоров'я. *Ефективна економіка*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.7>

26. Головчук Ю.О., Карачина Н.П., Дибчук Л.В., Рисинець Т.П., Середницька Л.П. Роль менеджменту у забезпеченні транспарентності як основного принципу маркетингу у медичній сфері. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.22>

27. Головчук Ю.О., Карачина Н.П., Ночвіна О.А. Роль маркетингового консалтингу в системі бізнес-консалтингових послуг. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.11.7>

28. Головчук Ю.О., Паламаренко Я.В., Лепетан І.М. Комунікаційний менеджмент як складова стратегічного управління організацією. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 13. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.13.31>

29. Головчук Ю.О., Паламаренко Я.В., Рисинець Т.П. Формування психологічної стійкості кадрів в умовах стратегічних змін. *Ефективна економіка*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.14%20>

30. Головчук Ю.О., Паламаренко Я.В., Рисинець Т.П., Герасимюк К.Х. Тренінги і консультування як інструменти управління проєктами в системі сучасного маркетингу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 18. С. 28-36. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.18.28>

31. Головчук Ю.О., Пахомі Ю.С. Вплив лідерства на працівників закладів охорони здоров'я. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали чотирнадцятої міжнар. наук.-практ. конф., 12 вересня 2025 р. – Одеса, 2025. С. 325-327. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/10360>

32. Дюжев В.Г., Подрез О.І., Дюжев О.В. Компаративний аналіз управління соціальною відповідальністю підприємств: зарубіжний досвід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 8. С. 121-126. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.8.25>

33. Єрмаков М.А., Карпенко І.О. Механізм активізації соціально відповідальної діяльності підприємств в Україні. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 290-299. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-290-299>

34. Ігнатюк В.В., Навроцька Т.А., Гончар Т.М., Цюман Є.С. Менеджмент організації: теоретичні основи та інноваційні підходи до управління. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14759520>

35. Князева Т.В., Ороховська Л.А. Соціальна відповідальність реклами як компонент соціально-відповідального маркетингу. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 137-142. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-25>
36. Козуб Р.О. Теоретичні основи еволюції корпоративної соціальної відповідальності в системі менеджменту підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 178-182. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.178>
37. Крисько Ж. Проблема лідерства в сучасному менеджменті. *Економіка та суспільство*. 2024. №. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-203>
38. Кузик О.В. Соціальна відповідальність маркетингових комунікацій українського агробізнесу в умовах діджиталізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 119-126. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.119>
39. Лепетан І.М. Бренд-менеджмент та комунікаційні стратегії в охороні здоров'я: ключові аспекти та значення. *Ефективна економіка*. 2025. № 1. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.34>
40. Лепський М. Осмислення поняття «лідер» у диджиталізованому світі. *Humanities Studies*. 2025. № 22 (99). С. 57-67. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-07>
41. Лях Ю.І. Лідерство в публічному управлінні: перспективи розвитку в Україні. *Університетські наукові записки*. 2022. № 3 (87). С. 106-115. DOI: 10.37491/UNZ.87.8
42. Міщук Є.В. Соціальна відповідальність в управлінні персоналом у публічному секторі в контексті євроінтеграції. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4. С. 1240-1251. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-1240-1251](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-1240-1251)
43. Морозова Л. Соціальна відповідальність бізнесу: сучасний стан та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 8. С. 38-42.
44. Огінок С.В., Когут М.В., Когут А.В. Етика та корпоративна соціальна відповідальність у міжнародному бізнесі. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. DOI 10.32782/2786-765X/2024-4-24
45. Петруненко Я. В. Шляхи стимулювання бізнесу до соціально відповідальної поведінки та поваги до прав людини у сфері економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 83 (1). С. 340-345. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.51>
46. Похідня Б. Етика в інформаційному менеджменті: захист персональних даних. *Економічний простір*. 2025. № 197. С. 212-216. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.197.212-216>
47. Прігунов О.В., Станіславенко А.В. Вплив лідерів думок медіапростору на світогляд та мовну культуру українського. *Теоретичні і прикладні аспекти інформаційної, бібліотечної та архівної справи*. 2024. Т. 2, № 1. С. 68-79. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-8915.2024.1.6>
48. Романенко С.В., Марчук І.А., Жарлінська Р.Г., Лепетан І.М. Психологічна підтримка медичного персоналу: управлінські рішення для зменшення рівня емоційного вигорання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 6. С. 87-94. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.6.87
49. Салій Б. Вплив моделі лідерства на фінансові результати освітньої організації. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-81>

50. Сердюк А.М., Риган М.М., Скалецький Ю. М. Етика і культура безпеки в медичній практиці. *Реабілітація та паліативна медицина*. 2023. № 1. С. 138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rpm_2023_1_40

51. Сімон К.І., Крячкова Л.В., Захаров С.В., Зайцев В.В. Використання цифрових компетентностей для формування лідерського та управлінського потенціалу у здобувачів вищої медичної освіти. *Клінічна та профілактична медицина*. 2024. № 3. С. 115-124. DOI: <https://doi.org/10.31612/2616-4868.3.2024.14>

52. Сошников А.О. Спонування суб'єктів господарювання до соціально відповідальної поведінки: окремі інструменти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2024. Вип. 83(1). С. 403-412. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.60>

53. Співаков І.І. Ретроспективний аналіз ідей формування якостей ціннісного лідерства особистості. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 2. С. 978-988.

54. Томах В.В., Дорошенко Т.М., Тимошенко Ю.В. Стили лідерства та їх вплив на управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-149>

55. Ці К. Сучасний стан формування лідерських якостей у закладах освіти Китаю. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 1. С. 1232-1242. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-1232-1242](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-1232-1242)

56. Чередник Л.М., Ці Кунь Зміст і структура поняття «лідерські якості». *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2. С. 417-428. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-417-428](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-417-428)

57. Черчик Л. Моделі лідерства та команди проекту. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2025. Т. 2. № 42. С. 108-116.

58. Чумакова Г.В., Пасічник В.В. Лідерство в кризових умовах: публічне управління під час воєнного стану. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1. С. 212-225. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-212-225](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-212-225)

59. Шерстюк С.О., Наконечна С.А., Зотова А.Б., Іваненко М.О. Специфіка професійного етикету лікаря у навчанні студентів-медиків. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2024. № 5. С. 1453-1460. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-1453-1460](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-1453-1460)

17. Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту ВНМУ ім. М.І. Пирогова. URL: <http://vnmu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова. URL: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Репозиторій ВНМУ ім. М.І. Пирогова. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/>
4. Електронна адреса сайту кафедри менеджменту та маркетингу. URL: <https://new.vnmu.edu.ua/department/64>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua/>
7. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету

ім. В.Н. Каразіна. URL: <http://www-library.univer.kharkov.ua/>

8. Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І.Я. Франка. URL: <https://www.lnulibrary.lviv.ua/resources/electronic-libraries/>

9. Наукова бібліотека Черкаського національного університету ім. М. Максимовича. URL: <https://biblioteka.cdu.edu.ua/>

10. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <https://libr.knmu.edu.ua/>

11. Prometheus – платформа онлайн-курсів. URL: <https://prometheus.org.ua/>

12. EdEra – українська студія онлайн-освіти. URL: <https://ed-era.com/>

13. EduHub. Освітня агенція. URL: EduHub.in.ua

14. Студія онлайн-освіти EducationalEra. URL: <https://ed-era.com>

15. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>

16. Освітня онлайн-платформа. URL: <https://sendpulse.ua>

17. Платформа онлайн-освіти. URL: <https://impactorium.org>

18. Освітній хаб – EduHub.in.ua. URL: <https://eduhub.in.ua>